

Sayı : 12455
Tarih : 23.06.2025

10/2826

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1990'lı yıllar boyunca zorunlu göç yoluyla yerinden edilen Kürtlerin ikinci ve üçüncü jenerasyonunun kent yaşamında yaşadığı anadilinden uzaklaşma, kültürel kopuş, yabancılaşma, toplumsal dayanışma ritüelleri ve kolektif yaşamdan uzaklaşma gibi asimilasyon sürecinin kapsamlı olarak incelenmesi, bu kuşakların kimlik ve dil sorunlarının kalıcı olarak çözülmesinin yol ve yöntemlerinin belirlenmesi ve toplumsal hayata katılımları önündeki engellerin kaldırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.23.06.2025

Necla DEMİR

Ağrı Milletvekili

GEREKÇE

1990'lı yıllar boyunca Kürtlerin yoğunlukta olduğu illerde uygulanan zorunlu göç politikaları sonucu binlerce köy yakılmış, milyonlarca insan zorla yerinden edilmiştir. İnsan Hakları Derneği (İHD), Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), Hakikat, Adalet ve Hafıza Çalışmaları Derneği (Hafıza ve Adalet Merkezi), Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı (TOHAV), Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) insan hakları ve hukuk alanında çalışan ülke içerisindeki sivil toplum kuruluşları ile uluslararası kurumların hazırladığı raporlar, bu dönem yaşanan insan hakları ihlallerini, zorla yer değiştirmelerin hukuksuzluklarını ve toplumsal yapıya verdiği derin tahribatları açık biçimde ortaya koymaktadır.

Bu süreçte yaşanan tahribatlar yıllardır TBMM bünyesinde hazırlanan birçok raporda da kaydedilmiş, özellikle 2013 ila 2015 yılları arasında yaşanan çatışmasızlık sürecinde TBMM'de hazırlanan raporların birçoğuna yansımıştır. Ancak, çoğunlukla, zorla göç yoluyla mağdurlaştırılmış bireylere odaklanan bu raporlar, zorunlu göç sonrası doğan ve büyüyen

kuşakların kent yaşamında yaşadığı çok boyutlu asimilasyon süreçlerini yeterince ele almamıştır. Ancak yeni kuşak Kürtlerin özellikle batı kentlerinde karşı karşıya kaldığı anadilinden uzaklaşma, yabancılaşma ve kolektif yaşamdan uzaklaşma gibi süreçler bireyler özelinde ciddi kimlik tahribatlarına ve toplumsal düzeyde ise toplumsal, iktisadi ve politik krizlere neden olmaktadır.

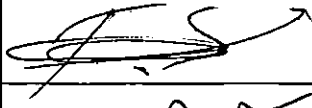
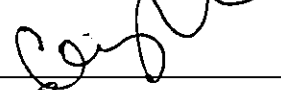
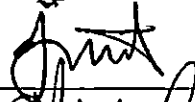
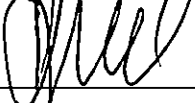
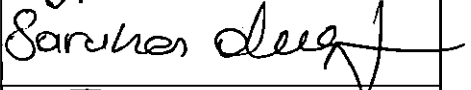
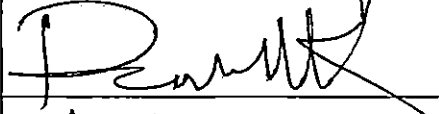
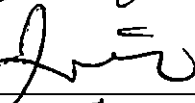
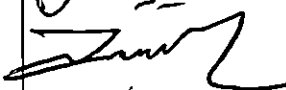
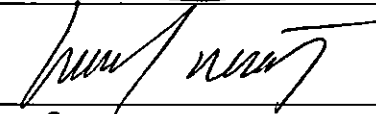
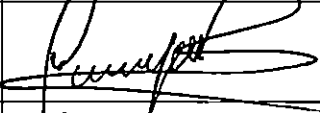
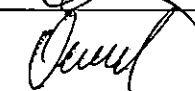
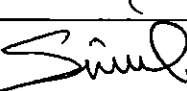
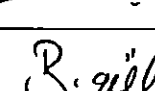
Nitekim yerinden edilme sadece fiziksel bir yer değiştirme değil; dil, kültür ve yaşam biçiminin engellerle karşılaşması durumunda bu, aynı zamanda anadilin unutulması, kültürel pratiklerden, kolektif hafızadan, toplumsal dayanışma değer ve ritüellerinden kopuş gibi kişiliği derinden tahrip eden bir süreç olmaktadır. Zorunlu göç sonrası kentlerde yaşayan ikinci ve üçüncü kuşaklar, kimlik bunalımı, aidiyet sorunları ve yabancılaşmayla karşı karşıya kalmaktadır. Anadillerini kaybetme riskiyle birlikte, kültürel üretimin ve geleneksel sosyal ritüellerin kent yaşamındaki eksikliği, bu kuşakların sosyal destek ağlarının zayıflamasına, aidiyet duygusunun tahrip olmasına ve kültürel bellekten kopuşa neden olmaktadır.

Uluslararası insan hakları hukukunda insanlığa karşı suç kategorisinde yer alan asimilasyon süreci salt bireysel yaşamı değil toplumsal, kamusal ve iktisadi hayatı da derin biçimde şekillendirmektedir. Eğitim, istihdam, sağlık ve barınma gibi temel yaşam alanlarında kendini gösteren asimilasyon bu alanlarda yaşanan sorunları ciddi şekilde derinleştirmektedir. Kamusal alanda neden olduğu zorluklar kuşakların sosyal mobilizasyonunu engellemekte, iktisadi, toplumsal ve politik hayata katılımını sınırlandırmaktadır. Kent ortamında karşılaşılan ayrımcılık, dil ve kültür üzerindeki baskılar, asimilasyonun kuşaklar boyunca devam etmesine zemin hazırlamakta, bu ise hem bireysel hem de toplumsal düzeyde kimlik sorunları yaratmaktadır. Bu sürecin yol açtığı sosyal izolasyon, psikolojik travma, kültürel hakların ihlali ve bellek kaybı gibi sonuçlar bu kuşakların yaşamını altüst ederek yaşamlarını derin şekilde biçimlendirmektedir.

Barış ve demokratik toplumun inşa edilerek Türkiye'nin demokratikleşme ve insan hakları alanında ilerlemesi, kültürel ve toplumsal tahribatların görünür hale getirilerek sorunların kalıcı biçimde çözüme kavuşturulması, geçmişle yüzleşme sürecinin başlatılarak hakikatin açığa çıkarılmasında zorla yerinden edilen Kürtlerin yeni kuşaklarının karşı karşıya kaldığı asimilasyonun ortadan kalkması hayati öneme sahiptir. Bu süreçte asimilasyonun devlet, devlet kurumları ve toplum tarafından tanınması, buna karşı çıkılarak gerekli tedbirlerin alınması insanlığa karşı suçlar kategorisinde yer alan asimilasyonun engellenmesi adaletin sağlanmasında oldukça önemli bir eştir. Bu amaçla etkili sosyal politikaların geliştirilmesi için eğitimden, sağlığa, sosyal hizmetlerden kültürel haklara iktisadi alandan politik yaşama

kadar asimilasyonun önüne geçilmesinin bilimsel ve kapsamlı yol yöntemleri bulunmalıdır. Bunun için bu süreçlerin ve sonuçlarının tamamının enine boyuna incelenmesi zorunludur.

Bu araştırma, sadece mağdurların ve madunların hak arayışına destek vermekle kalmayacak Kürt sorunun demokratik çözümünde, toplumsal barışın inşasında, Türkiye'nin geçmişiyle yüzleşerek demokratikleşmesinde, kültürel hakların korunmasında ve Kürt sorunu bağlamında çözüm süreçlerine önemli katkılar sunacaktır. Bu kapsamda gerekli araştırma, inceleme ve kalıcı çözüm politikaların oluşturulması amacıyla TBMM tarafından irade gösterilerek bir Meclis Araştırması açılmasının açılması elzemdir.

2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	